

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.14, april 2019

Ændret i version 1.15 og 1.17, juni 2021

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekststregørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Ændret i version 1.15 og 1.17, juni 2021

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1816 (SJ: 297)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 4

US *Udvalgte Skrifter* 3

VU *Værker i Udvalg* 7

Teksten er etableret af Jon Tafdrup

Punktkommentarer, indledning og tekststregørelse er skrevet af Jon Tafdrup, redigeret af Klaus Nielsen og Kim Steen Ravn

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Ole Vind

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:I]|US:300

Danne-Virke

et

Tids-Skrift

af

N. F. S. Grundtvig.

Første Bind.

Klokken i den danske Kirke,

Det er Sagas klingre Skjold,
Til at bygge Danne-Virke,
Vække den hver Dane bold!
Ret den klinger dog i Vangen,
Kun i Chor med Kirkesangen,
Under Thyra Dannebod.

Kiøbenhavn, 1816.

Trykt hos Schiøtz & Mandra, Møntergaden 128.

[[A:II]][A:III]|PS:320|US:301|VU:276

Thyre Dannebods Minde

helliges

Danne-Virke.

[[A:IV] | [A:V]

1 Livsalige Minde

Om Dannemarks Trøst,
Som ei kan forsvinde
Af Dannemænds Bryst,
Som Bølgen ei vover
At lukke sig over,
Men bærer lemfældig
I himmelblaa Karm,
Og værger saa vældig
Med kraftige Arm,
Og laaner sin Tunge,
Sin liflige Røst,
Saa Havfruer sjunge
Om Dannemarks Trøst!

2 Livsalige Minde

Med Havfrue-Røst!
Og her est du inde
[[A:VI]I Dannemands Bryst,
I tidlige Dage
Med Dannemarks Sage
Du faldt mig paa Sind;

I Ungdommens Alder
Med Frode og Balder
Du toned ind;
Igien for de Unge
|PS:321Skal mandlige Tunge
Dig prise i Vang.
Naar Dagene hælde
Skal Unge giengiælde
|US:302Min Kvidren med Sang,
Og glad skal den Gamle
De Toner forsamle
I aftenlig Stund,
Ja med dem paa Tunge
Til Ro sig indsjunge
Som Fuglen i Lund.

3 Ja, Toner, I strømme
Mig hardtad paa Kind,
Men ak, kun I Drømme
I strømme vel ind!
Kan tonende Vover
Vel vække i Bryst
|A:VIIHvad hardt endnu sover,
Til Dannemarks Trøst!
Kan Kvidern vel dæmpe
Det døvende Bulder!
Kan Barnet en Kæmpe
Nu bære paa Skulder?
Mon Fjer af en Lærke
Som flagrer i Skygge,
Kan vælte de Stærke
Og Volden opbygge?
Mon Tonerne svage
Som komme og svinde,
Kan mane tilbage
Det flygtede Minde?
O tonende Draabe
Med Dannebods Minde,
|PS:322Hvad tørst du vel haabe
Paa Marken at finde!
O giem dine Minder,
Hold op med din Stolen!
Du kommer og svinder
Som Duggen for Solen.
|VU:277Hold, Fjer, op at flagre!
Dig selv du beseire!

Paa skovløse Agre
Dig Vinde henveire.
|[A:VIII]Hvi rinde I Taarer
Til Latter for Daarer?
Lad Viberne vevre
Om Vangene frede!
Lad Storkene knevre
I luftige Rede!
Lad Frøunger kvække,
Og Giæslinger kiække,
Umælende tale,
Og Kyllinger gale!
Lad Rangle og Bjelde
For Harpe kun giælde!
Lad Osen og Dampen
Kun tages for Lampen!
Gak du med dit Minde
Til *Fædrenes* Land!
Du rister for Blinde
Kun Runer i Sand.

4 Tie stille, du Frister,
Med *Fædrenes* Land!
Lad være, jeg rister
Kun Runer i Sand,
Naar Soel dem beskuer
Med vældige Straaler,
|[PS:323]De brænde som Luer
|[A:IX]Paa Dannemænds Saaler,
Og Hjerter maa briste,
Hvis ikke de riste
Dem dybe og rene
I evige Stene.
Lad være, de Taarer
Bespottes af Daarer,
De Hjerter dog finde
Hvor Mindet er inde,
Og kalde tillige
Paa Sødskende smaa,
Som og maa udkige
Af Gluggene blaa,
Og see de kan finde
Det kiærlige Minde
Der rører saa sødt.
Hvor *Fædrenes* Minde
Mon bygge og boe,

|US:303| Mens Taarerne rinde,
Og Vingerne groe;
Med Fjer man ei graver
Og kiæmper sig vidt,
Men frem man dog staver
Og samler sig lidt,
Og samle til Vinge
De Fjedre sig ret,
|[A:X]| Da kan man sig svinge
Mod Himlen saa let,
Og snart skal man mærke:
I Bøgenes Kroner
Mon avle sig stærke
Oplivende Toner.
Det toner, det buldrer,
Og Aander nedsvæve,
|PS:324| Paa Børnenes Skuldre
Sig Kæmperne hæve,
Og Børnene synge
Om Byrden saa let,
Thi Aander ei tynges
En aandelig Æt,
Og *Danneværk* hæver
Sig herlig paa Stand,
I *Aanden* omsvæver
Det Fædrenes Land.
Saa rør dig kun, Vinge,
Og Tunge saa let!
End skal sig opsvinge
Vel Fædrenes Æt.

|[A:XI]| US:305

Fortale.

I det jeg slutter det første Bind af et Tidsskrift, som vel ikke tegner til at blive bindstærkt, men, som jeg tør haabe, dog ei heller allevegne bliver uindbundet, anseer jeg det for passende at tale et Par Ord med mine Læsere, saa de kan komme til at staae, hvor de høre Hjemme, i Begyndelsen, og dog være mindre udsatte for utimeligt Veirligt, end om de vare udsendte i de vaade Hundedage.

Hvad Hensigten er med dette Tidsskrift kunde jeg vel spare

Umagen med at fortælle, thi paa de Læsere der ikke kan slutte sig dertil, er den vel spildt, og om Udførelsen har jeg ogsaa givet dem Leilighed til selv at dømme, da der neppe, hvor tykt saa end Skriftet blev, vil komme Noget deri hvoraf man ikke i dette Bind har seet en Lignelse, eller dog et tydeligt Træk. Imidlertid, da hvad man kalder spildt Umage, ikke er hvad jeg pleier at spare paa, vil jeg ikke heller her være saa karrig, at jeg jo giver lidt overflødig, som jeg hverken forlanger eller venter videre Tak for, end den jeg er vant til.

At Historien og dens *Opkomst* er hvad jeg her uafladelig har for Øie, det har man vel seet, samt at mit Arbeide deler sig i tvende Grene, der vel begge, om jeg maatte raade, skulde bære |A:XII|Frugt, men dog synes deri forskiellige, at den ene byder Frugt, den anden Blomster og Blade. At der vist er dem der vil mene det er *Blade* tilhøbs, som det da baade overhovedet og i Grunden ogsaa er, og at Andre kunde staae i Tvivl om hvilket der er hvilket, det forundrer mig ingenlunde, men hvad jeg mener vil jeg sige. Oversættelserne og Underretningerne om gamle Bøger, samt Versene, det kalder jeg Blomster og Blade, thi det er Blomster og Blade jeg har plukket af Ygdrasil, for, om muligt, ved Glands og Duft dog hist og her at vække lidt Kiærligheed til det gamle, velsignede Træ, som vel er trøsket og huult netop i den Side der vender til os, men er paa den anden Side deilig grønt og frugtbart, og er nu overalt det eneste vi har, saa at naar man bilder sig ind at kunne undvære det, er det kun, som naar man tænker at blive Fædrene kvit, ved at sætte Rips og Stikkelsbær eller Slagterboder paa Kirkegaarden, man planter kun i den raadne Side af Træet, det er den hele Forskiel! Men |US:306|for nu at komme til *Frugterne*, at sige, ikke dem vi *sidst* var *næst*, for hvilke jeg betakker mig, men til dem vist grumme mange betakke sig for, dem jeg byder, da mener jeg med dem Afhandlingerne om Allehaande, thi det er Frugter paa den Kvist af Træet, der gaaer ind i min Have. Hvad jeg nu mener om dem, som Frugter, det er snart sagt, thi jeg mener, de er langt fra at være modne, og det ikke blot fordi, som man veed, Kundskabs-Træets Frugt bliver saa sildig moden, at man har ondt ved at opleve den Dag her i Verden, men virkelig ogsaa, fordi jeg har maattet tage dem for tidlig af. Ih, vil godt Folk sige, da havde det saamænd slet ingen Hast, for vor Skyld kunde han gjerne ladt dem hænge til de faldt ned af sig selv — paa eders Grav, godt |A:XIII|Folk, ikke sandt? eller endnu bedre, i min egen. Saamænd, det skulde vist ikke heller fortrydt mig paa min Dødsseng, men det skal ikke heller fortryde mig, at jeg plukker saa smaat *med Forstand*, thi Tingen er den, at som man veed, er det i vore dydige, derfor ogsaa særdeles uegennyttige og gavmilde Dage, blevet Skik, at enhver der i sine egne *Tanker* har lidt mere Frugtbarhed end dem der slet ingen har, river den Smule af han har, slaauer sig en Telt op ved Landeveien eller sætter sig i al Fald paa Athenes Trapper og agerer

Frugthandler, seer helst han faaer det godt betalt, men giver det bort, naar det kniber, for dog at have sit Nummer paa Børsen. Nu veed man det gaaer i slige Tilfælde med mange, som ellers med Bønder og Børn, de er, som de var gale efter Frugt, og jasker i sig, om det saa er Skovskrapper og Meelpærer og grove Grønærter, det ene oven paa det andet, har de gode Raad, saa lidt Iis til, og faae da en saa fordærvet Mave, at de har siden ikke Helbreds Time. Naar man nu har nogen Frugt, som i Forhold til den der almindelig bydes og sluges, kan kaldes moden, og man boer saa nær ved Kongens Have at man kan lade sine Frugter lugte til de fuldmodne i Drivehuset, saa de tabe hvad der kan skade Sundheden, saa mener jeg det er Synd andet end at tjene dem der vil lade sig tjene, om det end, som det jo rigtig nok er forbundet med en Deel Uleilighed og selv med lidt Fare, thi naar man *kryber op*, staaer man altid Fare for at *falde ned*, og naar man saa endelig slipper heelskindet ned, staaer man endnu mere Fare for at blive nænsom over det Tøierie, naar man skal til at smide ud og skiære af o. s. v. Imidlertid, for at komme ud af de platte Lignelser, vil jeg da sige, det er min Agt at give efterhaanden i Dannevirke **[A:XIV]**et Omrids af de **[US:307]**menneskelige Vilkaar saavidt, og saa godt jeg kiender til dem med mindre jeg skulde mærke, at Ingen skiøtter om det, thi, i saa Fald, vil jeg nok spare den Uleilighed. Hvad den anden Deel angaaer, da kan jeg intet derom love, thi Oversættelser og andet Sligt kræve mere Tid, end jeg altid kan anvende paa hvad man jo kalder ingen Ting, og Versene fordre en Stemning jeg ikke, som de store Digtere der kan skabe Verdener af ingen Ting, kan altid være i. Imidlertid skal jeg i alle Henseender give det Bedste jeg har, og, naar jeg Intet har at give, skal jeg blive hjemme.

Efter dette behøver jeg vel ikke at tilføie, det er min Agt, uden at binde mig til visse Tider, at blive ved, men jeg vil tilføie, det har inderlig glædet mig at see, at et Tidsskrift af den Beskaffenhed, dog uden alle Konster, kan finde Læsere nok til at udkomme.

Med den Bøn til mine Subskribenter, at de vil frasige sig Skriftet, saasart de ikke længer har Lyst til at læse det, samt med det Ønske og Haab, under Guds Velsignelse, ogsaa ved dette Arbeide at udrette Noget til Befordring af sand Fædrenelands-Kiærlighed og grundig Videnskabelighed, henlever jeg alle Retskafnes ærbødige Tjener.

Kjøbenhavn den 19de October 1816.

Grundtvig.

Indhold.

	Side.
Danne-Virke	1.
Om dansk Poesie, Sprog og Historie	16.
Udtog af den gamle danske Riim-Krønike	35-167.
Om Scriptores Rerum Danicarum	72.
Afbrudte Strøtanker ved Brevet til Vali-Magni	86.
Om det filosofiske Aarhundrede	107.
Kong Knud den Helliges Levnet	131-244.
Havfruen og Dane-Dronningen	209.
Om historisk Vidskab	218.
Nordahl Bruuns Amindelse	290.
Til Læseren	297.
Om Krønikens Dyrkning	307.
Saga om Haldans Sønner og Harald Hyldetand	356.

[A:XVI]

[A:i]

Danne-Virke

et

Tidsskrift

af

N. F. S. Grundtvig.

Første Hefte.

Koster en Rigsdaler.

Kiøbenhavn, 1816.

Trykt hos *Schiøtz & Mandra*, Møntergaden 128.

Anmeldelse.

Hermed begynder et Tidsskrift, især, som man seer, bestemt til Stykker der angaae dansk Historie, Sprog og Poesie, uden dog Planen udelukker noget der stemmer med Skriftets Aand. Bidrag kan Udg. hverken udbede eller frabede sig, da han gjerne optager hvad han anseer for godt, men heller intet andet. Fire Hefter udgiøre et Bind, og om meer end eet Bind skal udkomme, beroer vel paa, om man vil kiøbe det, da Udg. som har seet sig nødt til selv at være Forlægger, ikke har mange Penge, saa lidt som megen Tid at spilde. Subskription, som giælder til den afsiges, men kan afsiges ved hvert Binds Slutning, modtages hos Hr. Boghandler *A. Schmidt* i store Helliggeiststræde No. 151.

Indhold.

	Side.
Danne-Virke	1.
Om dansk Poesie, Sprog og Historie	16.
Udtog af den gamle danske Riim-Krønike	35.
Om Scriptorum Rerum Danicarum	72.
Afbrudte Strøtanker ved Brevet til Vali-Magni	86.
